

ત્રાજી નં. ૨૮

૭૮૬

હક તઆલા ફરમાવે છે:—

“જેશક નમાઝ પુરા કામોથી રોકે છે, અને જેશક અઘ્લાહનો ઝિકર (યાદ) મોટા મરતબાવાળો અને ઘણો અમરકારક છે.”

—કુરઆને હકીમ

નમાઝ

વિષે

આલીસ હદીસો

છપાવી પ્રસિધ્ધ કરનાર:—

મવહવી અહમદ હાજી આરિફ અશરફ.

નં. ૧૪૦, એડવર્ડ સ્ટ્રીટ, રંગુન.

આવૃત્તિ ૧ લી] અકટોબર સને ૧૯૩૦ [પ્રત ૨૦૦૦

મહુમ હાજી અહમદ જુલામ મોહમદ સાહેબના સવાબ માટે

મફત મફત મફત

મુસ્લિમ-યુનિયન પ્રેસ, સુરત.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૬૩૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ બાપુ બાઈ ચાલીશ રીસો

વિષય પૃ: ૮૩૪૬

નમાઝની ફઝીલત

ઇમાનવાલો અયસી હે નૂરે નઝર નમાઝ,
દિલકી ઝિયા બઝડાતી હે શામે સહર નમાઝ.
પાળ પાંચે વકત શાકરે તુ વકત પર નમાઝ,
હોને ન દે કઝા કબી અય બે બખર નમાઝ.
બેહરે નમાઝ કરતે થે અકમર નસીહતે નમાઝ,
દીનદારોસે પઝડાતે થે પાયરલ બશર નમાઝ.
પોંડુથે અંધેરી કપ્રમેં એહલે નમાઝ જબ,
હો બાએ મિસ્લ શમિઆ વહાં જલ્લગર નમાઝ.
કયા રોશનીએ નૂરે પુદા મુંડપે રેહતી હે,
મસ્જીદસે જબ નિકલતે હેં પઝડકર બશર નમાઝ.
ફરજોસે સુન્નતોસેલી નફલોસેલી સિવા,
હે કારે ખૈર પઝડતે રહો છસ કદર નમાઝ.
દિલકો હમારે અયસી હિદાયત દે અય ખુદા,
હમ પંજગાના પઝડતે રહેં વકત પર નમાઝ.

અલ્લાહુ ઓર રસૂલકો કયા મુહુ દીખાયેગા,
તુને પઝડી ન ઉમ્મ ભર અય બે બખર નમાઝ.
દિન રાત સર પસિજદા વોહુ રેહતેથે દોસ્તો,
પઝડતે થે ખાસ સરવરે દીં કિસ કદર નમાઝ.
પઝતા રહે કોઇ ઉસે ખોશુઓ ખોઝુસે,
ફિર દેખ વોહુ દીખાતી હે કયસા અસર નમાઝ.
મહરૂમ નુરે ફૈઝસે ઉરકે હે તીરહુ દિલ
એહલે નઝર સમઝતે હેં નુરે નઝર નમાઝ
એહલે નમાઝ તીરે હુવાદિસસે કયા કરે,
ઉન્કો બચાતી રેહતી હે બનકર સિપર નમાઝ.
ભટકા રહે હુદાસે “તમ્મમુલ” મેં કિસ તરાહ,
હે ફઝલે કિબરીયાસે ખેરી રાહુબર નમાઝ.

શરૂઆતના બે બોલ.

— ❦ —

સરવે તારીફ હકતઆલા માટે છે, જે મોટો મહેરબાન અને રહમ કર્તા છે, અને દોહદ તથા સલામ નાઝીલ થાઓ આકાએ નામદાર તાજદારે મદીના સૈયદુલ મુરસલીન, શરીફિલ મુઝનેબીન હંઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા (સ. અ. વ.) પર તથા તેમની આલ અને અસહાય પર.

એ પછી કમતરીન અહમદ બીન હાજી આરેફ અશરફ સર્વે મુસલમાનોની ખીદમતમાં અરજ કરે છે કે ઈસ્લામના પાંચ રૂકનોમાં નમાઝ સર્વથી મોટું રૂકન છે, જેના વીસે કલામે પાકમાં તથા હદીસ શરીફમાં ઘણીજ ફઝીલત અને તાકીદ બ્યાન થઈ છે.

દરેક બાલેગ અને અકલમંદ મુસલમાન પર અમીર હોય અથવા ફકીર, તનહુસ્ત હોય અથવા ખીમાર, મુસાફર હોય અથવા મોકીમ, દીવસ અને રાતમાં પાંચ વખતી નમાઝ ફરજે એન છે. જે કોઈ નમાઝની ફરજીયતનો ધનિકાર કરે તે કાફર થઈ જાય છે. નમાઝને છોડવાવાલો અહલાહ અને તેના રસુલ (સ. અ. વ.) ના નઝદીક મોટો ગુનેહગાર, સરકશ અને નાફરમાન હોય છે.

વળી નખી સાહેબનું ફરમાન છે કે “જે કોઈ દીનના ચાલીસ ફરમાનો મારી ઉમ્મતને પહોંચાડશે તો હકતઆલા કીઆમતના દિવસે તેનો હશર ઓગ્રોમા અને ઓગ્રોલામાં કરશે, અને હું તેને માટે શકાઅત કરવાવાળો અને ગવાહ થમશ. ”

મજરૂર હદીસમાં ફરમાવવામાં આવેલી અશારતથી ફેઝ્યાય થવા માટે મેં ચાલીસ સદીહ હદીસો જમા કરી છે જેમાં નમાઝની ફઝીલત અને તાકીદ બ્યાન થઈ છે અને તેમાંથી નમાઝના કેટલાક મસઅલ પણ સાબીત થાય છે, જે દરેક હદીસના નીચે ફાયદામાં બ્યાન કરવામાં આવ્યા છે. હકતઆલાથી ઉમેદ છે કે મારી આ અદના મહેનતને કમુત્ર ફરમાવી, એને લોકકાએ ગી કરે અને મારે માટે એને આખેરતના છુટકારાનો તોશો (ભાયું) બનાવે. આમીન.

સદરહુ કીતાબ મરહુમ હાજી અહમદ શુલામ મોહમ્મદ સાહેબના સવાબ માટે તેમના ફરજદોએ છપાવી પ્રગટ કરી છે, માટે સર્વે વાંચનાર સાહેબોને ઇલનેમાસ કરવામાં આવે છે કે મરહુમ વ મગપુરના હકમાં દોઆએ મગફેરત કરે.

૯ મી રખીઝિસ્તાની ૧૩૪૯ હિ.

તા. ૪થી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૩૦.

અહમદ હાજી આરેફ અશરફ.
રાંદેરી (રંગુન)
ગફરુલાહો લહુ વલે વાલેદમહે.

નમાઝ વિષે ચાલીસ હદીસ.

(૧) હઝરત ઇબ્ને ઉમર (રહી.) થી રવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામની ખિતા પાંચ ચીજો પર છે. (૧) ગવાહી આપવી કે અસ્લાહપાક સિવાય કોઈ ખુદા નથી અને મોહમ્મદ (સ.) ખુદાના રસુલ છે. (૨) નમાઝ પઢવી. (૩) ઝકાત આપવી. (૪) હજ કરવી. (૫) રમઝાન શરીફના રોઝા રાખવા. (ખુખારી શરીફ.)

(૨) હઝરત ઇબ્ને અબ્બાસ (રહી.) થી રવાયત છે કે નખી સાહેબે હઝરત મોઆઝ (રહી.) ને યમન તરફ મોકલ્યા અને ફરમાવ્યું કે લોકોને આ વાતની ગવાહી તરફ બોલાવો કે અસ્લાહ સિવાય કોઈ ખુદા નથી અને હું અસ્લાનો રસુલ છું. અગર જો તે લોકો તમારો આ હુકમ માની લીએ તો તે લોકોને ખચરદાર કરો કે ખુદાપાકએ તે લોકો પર દીવસ, રાત મવી પાંચ વખતની નમાઝ ફરજ કરી છે. જો તે લોકો તમારો આ હુકમ પણ માની લીએ તો તેઓને ખચરદાર કરો કે ખુદાપાકએ તેઓના ઉપર માલમાંથી સદકો કાઢવો ફરજ કર્યો છે કે તેઓના અમીરો પાસેથી લઈ તેઓના ફકીરોને આપે. (ખુખારી શરીફ.)

(૩) હઝરત ઉમર (રહી.) થી રવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામ એ છે કે ગવાહી આપે એ વાતની કે અસ્લાહ સિવાય કોઈ ખુદા નથી અને મોહમ્મદ (સલ.) ખુદાના રસુલ છે અને નમાઝ પઢો. અને ઝકાત આપો. અને રમઝાનના રોઝા રાખો અને જે માણસ કામતુસ્લાહ સુધી જવાની શક્તિ રાખતો હોય તે હજ કરે. (ખુખારી શરીફ.)

(૪) હઝરત અબ્દુલ્લા ખીન મસકદ (રહી.) થી રવાયત છે કે તેવણે કહ્યું કે મેં નખી સાહેબને પુછ્યું કે કઈ એઆદત ખુદાને વધારે પસંદ છે. આપે (સલ.) ફરમાવ્યું કે નમાઝ તેના વખત પર અદા કરવી. પછી મેં પુછ્યું કે એ પછી શું ? આપે ફરમાવ્યું કે માગાપ સાથે નેઝી કરવી. પછી પુછ્યું કે એ બાદ શું ? તો આપે ફરમાવ્યું કે ખુદાના રસ્તામાં જિહાદ કરવો. (ખુખારી શરીફ.)

(૫) અબુ હોરૈરહ (રહી.) થી રવાયત છે કે તેવણે નખી સાહેબથી સાંભળ્યું કે તમો જાણો છો કે તમારામાંથી કોઈના દરવાજા (આંગણા) પર

નહેર હોય ને દરરોજ પાંચ વખત તે નહેરમાં ગુસલ કરતો હોય તો શું તેના બદન પર મેલ બાકી રહેશે ? સહાબ્યાઓએ અરજ કરી કે નહિં. આપે (સલ.) ફરમાવ્યું કે એજ હાલ પાંચ નમાઝોનો છે અસ્લાહ નમાઝોના લીધે ગુનાહોને મીઠાવી દે છે. (ખુખારી શરીફ.)

(૬) હઝરત જાબેર (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે બન્દા અને કુદર વચ્ચે નમાઝ હાઈલિ (આળ) છે. (મુસ્લિમ શરીફ.)

(૭) હઝરત ઉમર (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે મને હુકમ આપવામાં આવ્યો છે કે લોકો સાથે કિતાલ કરે એટલે સુધી કે તે લોકો ગવાહી આપે કે અસ્લાહ સીવાય કોઈ ખુદા નથી અને મોહમ્મદ (સ.) ખુદાના રસુલ છે અને નમાઝ પઢે અને ઝકાત આપે. જ્યારે એ સર્વે પર અમલ કરશે તો મારેથી પોતાનો જાન અને માલ બચાવી લેશે, મગર ઈસ્લામના હુકમથી. અને તેઓનો હિસાબ ખુદાના ઉપર છે. (ખુખારી શરીફ.) *

(૮) હઝરત અબુહોરયરહ (રદી.) થી રીવાયત છે કે તેવાણે નખી સાહેબથી સાંભળ્યું કે કિયામતને દીવસે બન્દાનો હિસાબ સર્વથી પહેલાં નમાઝનો થશે જો તેની નમાઝ દુરસ્ત નીકળશે તો તે માણસ પોતાના મકસદને પહેલ્યશે ને ફતેહમંદ નીવડશે અને જો નમાઝ દુરસ્ત નહિ નીકળશે તો તે નાકામ અને બરબાદ થશે પછી જો તેની ફરજ નમાઝમાં કમી હશે તો ખુદાપાક ફરીસ્તા-ઓને ફરમાવશે કે મારા બન્દાની નફીલો જુવો અને એના ફરજની કમી નફીલથી પુરી કરો. પછી સર્વ આમાલનો હિસાબ એવીજ રીતે થશે. (તિરમીઝી)

(૯) હઝરત અનસ (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જ્યારે તમારામાંથી કોઈ નમાઝ પઢે છે તો ખુદાપાકથી મુનાગત કરે છે. (ખુખારી.)

(૧૦) હઝરત અબુહોરયરહ (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે હદિસ કરવાવાલાની નમાઝ કયુલ થતી નથી જ્યાં સુધી કે તે વઝુ ન કરે. (ખુખારી.)

(૧૧) હઝરતઅલી (રદી) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે નમાઝની ચારી તહારત (પાકી) છે અને તેની હરામ કરવા વાલી તકબીર

* કાપ્તહો આ હદીસથી સંબંધિત થાય છે કે તવહીદ અને રેસાલતનો એકરાર અને નમાઝ તથા ઝકાત અદા કરવાથી મુસલમાનના જાન અને માલને અમાન મળશે, પરંતુ ઈસ્લામનો હુકમ તેને લાગુ પડવાથી તે તેના ઉપર બળવવામાં આવશે, જેમકે જો તે કોઈને મારી નાખશે તો ઈસ્લામના હુકમ મુજબ તેને પણ મારી નાખવામ આવશે, અગર ચોરી કરશે તો ઈસ્લામના હુકમ મુજબના સજા કરવામાં આવશે.

છે. (તકબીરે તહરીમા) અને તેની હલાલ કરવા વાલી તસલીમ (અસ્સલામો અલયકુમ વ રહમતુલ્લાહ) છે (તીરમીઝી)

ફાયદો—આ હદીસથી સાબીત થાય છે કે તહારત (પાકી) અને તકબીરે તહરીમા નમાઝ માટે શરત એટલે વાજબ છે અને સલામ જરૂરી તેમજ વાજબના દરગતમાં છે. એજ પ્રમાણે હનફીઓનો મઝહબ છે.

(૧૨) હઝરત અબુહુરૈરા (રદી) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબ મરજુહમાં તશરીફ લાવ્યા, એવામાં એક માણસ આવ્યો અને તેણે નમાઝ પઢી પછી આપ (સલ)ને સલામ કરી નખી સાહેબે સલામનો જવાબ આપી કહ્યું જા, નમાઝ પઢ કારણ કે તે નમાઝ પઢી નહિ એટલે તારી નમાઝ થઇ નહિં. ફરી તે માણસે નમાઝ પઢી અને આવ્યો અને આપ (સલ) ને સલામ કરી આપ (સલ) એ ફરમાવ્યું જા નમાઝ પઢ, કેમકે તે નમાઝ પઢી નહિ. એ મુજબ ત્રણ વખત થયું ત્યારે તે માણસે કહ્યું કસમ છે તેની જેણે આપ (સલ) ને સાચા પેગમ્બર બનાવ્યા, કે એ સીવાય નમાઝ પઢવાનો ખીજો તરીકો હું જાણુનો નથી. આપ (સલ.) એ ફરમાવ્યું કે જ્યારે નમાઝ માટે ઉભા થાઓ ત્યારે તકબીર કહો. પછી કુરઆન શરીફમાંથી જે તમને આસાન (સહેલું) હોય તે પઢો. પછી રોકુઅ કરો એવી રીતે કે રોકુઅની હાલતમાં ઇતમીનાન થાય પછી સીધા ઉભા થાઓ. પછી સીજદો કરો એવી રીતે કે સીજદાની હાલતમાં ઇતમીનાન થાય પછી સીધા બેસો અને ફરી સીજદો કરો અને એજ મુજબ તમારી નમાઝ પુરી કરો. (ખુખારી.)

ફાયદો—આ હદીસમાં રોકુઅ સીજદો, કોમા અને જલસો ઇતમીનાનથી અગ્ર કરવાની તાકીદ કરવામાં આવી છે.

(૧૩) હઝરત આએશા (રદી.) થી રીવાયત છે કે જ્યારે નખી સાહેબ નમાઝ શરૂ કરતા ત્યારે આ હોઆ પઢતા હતા:—“**મુખ્હાનકટલા હુમા** વ બેહમદેકા વ તઆરફરમોકા વ તઆલા જદદોકા વલા એલાહા ગયરોકા” તરજુમો. ઓ અલ્લાહ હું તારી પાકી ખ્યાન કરું છું તારી તારીફ સાથે અને તારું નામ ખુઝુર્ગ છે અને તારી શાન મોટી છે અને તારા સીવાય કોઇ ખુદા નથી. (તીરમીઝી.)

(૧૪) હઝરત ઓઆદ ખીન સાબીત (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે તે માણસની નમાઝ દુરસ્ત નથી જેણે સુરએ ફાતેહા (અત્તહમદો) પઢી નહિ. (ખુખારી શરીફ)

ફાયદો—આ હુકમ એકલા નમાઝ પઢવાવાલા માટે તેમ ઇમામ માટે છે.

(૧૫) હઝરત જામેર ખીન અબ્દુલ્લાથી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે માણસ ઇમામની પાછળ નમાઝ પઢે તો ઇમામની કીરઅત (પઢવું) તેને માટે કારી છે. (મોઅત્તા ઇમામ મોહમ્મદ)

ફાયદો—આ હદીસથી જણાય છે કે ઇમામની પાછળ નમાઝ પઢનાર મુકત્દી પર કીરઅત જરૂરી નથી અને એજ ઇમામ અયુ હતીફા (રહ.) નો મઝહબ છે.

(૧૬) હઝરત હોઝયફા (રહી) થી રીવાયત છે કે તેમણે નખી સાહેબ સાથે નમાઝ પઢી અને નખી સાહેબ રોકુઅમાં “સુખ્હાના રખ્મેયલ અઝીમ” અને સીજદામાં “સુખ્હાના રખ્મેયલ અઅલા” પઢતા હતા. (તીરમીઝી શરીફ.)

(૧૭) હઝરત અનસ ખીન માલેક (રહી) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે સીજદો ધીરજથી અદા કરો અને તમારામાંથી કોઈ પોતાની બંને કોણીઓ કુતરા માફક ખીછાવે નહિ (ખુખારી શરીફ)

ફાયદો—આ હદીસમાં સીજદા ધીરજથી અદા કરવાની તાકીદ કરવામાં આવી છે, તેમ સીજદામાં કોણીઓ જમીન પર ખીછાવરી મકરૂફ સાબીત થાય છે. ઘણા લોકો સીજદામાં પોતાની કોણીઓ જમીન પર ખીછાવી દે છે, તેઓ આ હદીસ શરીફના હુકમ વિરૂદ્ધ અમલ કરે છે.

(૧૮) હઝરત અબ્બાસ (રહી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે સાત અવ્યવો પર સીજદો કરવાનો મને હુકમ થયો. (સીજદાની હાલતમાં સાત અવ્યવો જમીન પર રહેવા જોઈએ) પેશાની પર તથા નાક તરફ આપે (સહ.) હાથથી ઇશારો કરવો. અને બંને હાથો પર અને બંને ગુંથણો પર અને બંને પગોના પગ પર અને ફરમાવ્યું કે કપડા અને ઝાલ ખેંચવા નહિ. (ખુખારી શરીફ)

ફાયદો—આ હદીસથી સીધું થાય છે કે સીજદો પેશાની અને નાક બંને પર થવો જોઈએ અને ઇમામ મોહમ્મદ અને ઇમામ અયુ યુસુફ (રહ.) નો એજ મઝહબ છે. અને એજ મત પર ફતવા છે.

(૧૯) હઝરત શકીક ખીન સલમા (રહી.) થી રીવાયત છે કે હઝરત અબ્દુલ્લા ખીન મસઉદ (રહી.) એ ફરમાવ્યું કે જ્યારે હમો નખી સાહેબના પાછળ નમાઝ પઢતા હતા ત્યારે કાયદામાં “અસ્સલામો અલા જામરફલિ વ મીકાઈલિ. અસ્સલામો અલા ફાલાન વ ફાલાન” કહેતા હતા પછી નખી સાહેબ હમો તરફ ફર્યા અને ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પોતે સલામ છે વાસ્તે જ્યારે તમારામાંથી કોઈ નમાઝ પઢે ત્યારે આ કહે:—**અત્તહીયાતો** લીલ્લાહે વરસલવાતો; વતયયેઆતો અસ્સલામો અલ્લયકા અય્યોહન્નખીયો વ રહમતુલ્લાહે વ બરકાતોહુ અસ્સલામો અલ્લયના વ અલા એઆદીલ્લા હીરસાલેહીન (નખી સાહેબે ફરમાવ્યું જ્યારે તમો ઉપર મુજબ પઢશો એટલે આસમાન અને જમીનના

સર્વે નેક બંદાઓને સલામ પહોંચી જશે. (મતલબ કે જીઅરફિ અને મીકાઈલ કહેવાની જરૂરત નથી.) અશહદો અને લાઈલાહ મલ્લિક્લાહો વ અશહદો અન્ના મોહમ્મદન અબ્દોહુ વ રસુલોહ. તરગુમો:—સરવે માલી અને બદનની એઆદતો અને સરવે ખુબીઓ અસ્લાહ માટે છે. સલામ થાઓ તમો ઉપર અય નખી અને અસ્લાહની રહમતો અને બરકતો અને સલામ થાઓ તમો ઉપર અને અસ્લાહના સર્વે નેક બંદાઓ ઉપર. હું ગવાહી આપું છું કે અલ્લાહ રીવાય કોઈ ખુદા નથી અને ગવાહી આપું છું કે મોહમ્મદ અસ્લાહના બંદા અને રસુલ છે. ખુખારી શરીફ.

(૨૦) હઝરત કબીય ખીન ઉઝરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે હમોએ નખી સાહેબને પુછ્યું કે અસ્લાહે આપ(સલ.) પર દોરદ પદવાની હમોને તાલીમ કરી છે, માટે હમો કેવી રીતે દોરદ પદીએ. નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કહો:—

અદલા હુમ્મા સલ્લે અલ્લા મોહમ્મદીન વ અલ્લા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લયના અલ્લા ઇબરાહીમા વ અલ્લા આલે ઇબરાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મગ્દદ, અલ્લા હુમ્મા બારીક અલ્લા મોહમ્મદીન વ અલ્લા આલે મોહમ્મદીન કમા બારકતા અલ્લા ઇબરાહીમા વ અલ્લા આલે ઇબરાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મગ્દદ.

તરગુમો—ઓ અસ્લાહ રહમત મોકલ મોહમ્મદ(સલ.) પર અને મોહમ્મદની ઓલાદ પર જેવી રીતે તે રહમત મોકલી ઇબરાહીમ પર અને ઇબરાહીમની ઓલાદ પર, બેશક તું તારીફને લાયક અને ખુબુર્ગ છે. ઓ અસ્લાહ બરકત દે મોહમ્મદને અને મોહમ્મદની ઓલાદને જેવી રીતે તે બરકત અપી ઇબરાહીમને અને ઇબરાહીમની ઓલાદને. બેશક તું તારીફને લાયક અને ખુબુર્ગ છે. (ખુખારી શરીફ)

(૨૧) હઝરત અબુબકર સીદીક (રદી.) થી રીવાયત છે કે તેવણે નખી સાહેબને અરજ કરી કે મને કોઈ દુઆ શીખાડો કે હું તે મારી નમાઝ (ના આખરી કાયદા) માં પદું. આપ(સલ.) એ ફરમાવ્યું કહો:—

અદલા હુમ્મા ઇન્ની ઝકમતો નફરતી ઝુકમન કરીરા વલા યગફરઝઝોનુઆ મલ્લા અનતા ફગ શીરલી મગફરાતન મીન ઇન્દેકા વરહમની ઇન્નકા અનતલ ગપુરર્હીમ

તરગુમો—ઓ અસ્લાહ મેં મારા જન પર ઘણો જુલમ કર્યો અને તારા રીવાય જુનલા માફ કરનાર નથી, વાસ્તે મારી બખશીશ કર તારા તરફથી અને દહમ કર મારા ઉપર; બેશક તું બખશીશ કરનાર મહેરબાન છે. (ખુખારી શરીફ.)

(૨૨) હઝરત આએશા (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબ નમાઝમાં આ દુઆ પઢતા હતા:—

અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અક્રોએકા મીન અઝ્ઝામીલ કયરે, વ અક્રોએકા મીન શીતનતીલ મસીહીદ્દજ્જલે વ અક્રોએકા મીન શીતનતીલ મહયા વલ મમાતે અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અક્રોએકા મીનલ માસમે વલ મગરમે. (તરજુમો) ઓ અલ્લાહ હું કયરના અઝ્ઝામીથી તારી પનાહ માંગું છું અને મસીહ દજ્જલના શીતનાથી તારી પનાહ માંગું છું. અને ઝીન્દગી તથા મોતના શીતનાથી તારી પનાહ માંગું છું. ઓ અલ્લાહ શુનાહ અને કરઝદારીથી હું તારી પનાહ માંગું છું. (ખુખારી શરીફ.)

(૨૩) હઝરત અબ્દુલ્લા ખીન મસઉદ (રદી.) થી રીવાયત છે કે હું નખો સાહેબને સલામ કરતો જ્યારે આપ (સલ.) નમાઝ પઢતા, અને નખી સાહેબ સલામનો જવાબ આપતા. જ્યારે હમો નજ્જનશી પાસેથી પાછા આવ્યા ત્યારે હમોએ નખી સાહેબને સલામ કરી પરંતુ લેફાન આપ (સલ.) એ જવાબ આપ્યો નહિ. અને (નમાઝ પઢી) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં મશગુલીયત છે (એટલે નમાઝમાં બીજી તરફ ધ્યાન આપવું જોઈએ નહિ.) (ખુખારી શરીફ)

ફાયદો—આ હદીસ અને એ પછીની હદીસમાં નમાઝમાં વાતચીત નહિ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો અને નમાઝમાં ખુદ તરફ ધ્યાન આપવાની ખાસ તાકીદ છે.

(૨૪) હઝરત એદ ખીન અરકમ (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબના ઝમાનામાં હમો નમાઝમાં વાતો કરતા હતા, હમારામાંનો એક પોતાની હાજત પોતાના સાથીને કહેતો એવામાં આ આવત નાઝીલ થઈ “હાફેઝ અલ્લસ્સલવાતે વરસઝાતીલ વુસ્તા વ કુમુ લીલ્લાહે કાનેનીન” (તરજુમો:—સંભાળ રાખો નમાઝોની અને વચ્ચે નમાઝ (અસર) ની અને અલ્લાહના સામે ચુપચાપ ઉભા રહો.) ફરી હમને ચુપકીદીનો હુકમ થયો. (ખુખારી શરીફ.)

(૨૫) હઝરત અલકમા (રદી.) થી રીવાયત છે કે હઝરત અબ્દુલ્લા ખીન મસઉદ (રદી.) એ કહ્યું કે શું હું તમને નખી સાહેબની નમાઝ ન પઢાવું ? ફરી તેમણે નમાઝ પઢી અને પોતાના હાથો ઉઠાવ્યા નહિ મગર પહેલી વખતે એટલે તકબીરે તહરીમા માટે. (તીરમીઝી)

ફાયદો—આ હદીસથી રાખીત થાય છે કે તકબીરે તહરીમા રીવાય રોકુઅમાં જતા અથવા રોકુઅથી ઉભા થતા હાથ ઉઠાવવા મસનુન નથી અને એજ ઇમામ અબુહનીફા (રહ.) નો મઝહબ છે.

(૨૬) હઝરતઅલી (રદી.) થી રીવાયત છે કે તેમણે ફરમાવ્યું વીતર તમારી ફરઝ નમાઝો જેરી જરૂરી નથી. મગર નખી સાહેબ એને (વીતરને) જરી કરે છે, અને ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ એક છે અને એની પસંદ કરે છે, માટે ઓ કુરઆનવાલાઓ વીતર પઢા કરો. (તીરમીઝી)

ફાયદો—આ હદીસથી કોઈ એમ સમજે નહિ કે વીતર સુન્નત છે બલકે વીતર વાજેય છે કેમકે વીતરને છોડવાના સંબંધમાં સહીહ હદીસોમાં સખત ઇપકા ફરમાવવામાં આવ્યો છે જેમકે અયુદ્ધવુદ અને મુસ્તદરેકે હાકેમની રીવાયતમાં છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે માણસ વીતર પડે નહિ તે હમારી જમાઅતમાંથી નથી.

(૨૭) હઝરત અબ્દુલ અઝીઝ ખીન જોરેજ (રદી.) થી રીવાયત છે છે કે મેં હઝરત આએશા સીદાકા (રદી.) ને પુછ્યું કે નખી સાહેબ વીતરની નમાઝમાં શું પઢતા હતા ? તેમણે કહ્યું કે પહેલી રકાઅતમાં સખ્મેલીરમા રખ્મેકલ અઅસા, બીજી રકાઅતમાં કુલ્યા અય્યોહલ કાફરન અને ત્રીજી રકાઅતમાં કુલહોવલ્લાહો અલહ અને મોઅવ્વઝતેન (કુલઅકબ્રો ખેરખ્ખીલ ફલક અને કુલઅકબ્રો ખેરખ્ખીન નાસ પઢતા હતા. (તીરમીઝી)

ફાયદો—સદરહુ હદીસથી વીતરની ત્રણ રકાત સાખીત થાય છે અને એજ હનરીયોને મઝહબ છે. ખીજો મસઅલો એ સાખીત થાય છે કે એક રકાતમાં કેટલીક સુરતા પઢવી જાએઝ છે.

(૨૮) હઝરત અયુલ હવરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે હઝરત હસન ખીન અલી (રદી.) એ ફરમાવ્યું કે નખી સાહેબે વીતરમાં પઢવા કેટલાક કલેમા મને શીખાડ્યા:—અલ્લા હુમ્મા અહદેની શીમન હદયતા વ આફેની શીમન આફયતા. વ તવલ્લની શીમન તવલ્લયતા. વ બારીહલી શીમા આતયતા વ દેની શરરા મા કદયતા ફ ઇન્કા તકદી વલા યુક્લ અલયકા વ ઇન્નિહુ લા યઝીલ્લો મન વાલયતા. તયારકતા વ તઆલયતા. તરજુમો:—ઓ અલ્લાહ, હીદાયત કર મને જેમકે તેં બીજ્નઓની હીદાયત કીધી. અને આરીયત આપ મને જેમકે તેં બીજ્નઓને આરીયત આપ કીધી, અને મોહબ્બત કર મારાથી જેમકે તેં બીજ્નઓથી મોહબ્બત કીધી, અને બરકત આપ મને તેમાં જે તેં અતા કર્યું, અને બચાવ મને તે બીજ્નેની ખુરાબ્થી જે તેં મુકદ્દર (નફી) કીધી છે, કેમકે તું હાકીમ છે અને તારા ઉપર કોઈનો હુકમ નથી, અને જેની સાથે તે મોહબ્બત કીધી તે ઝલીલ થઈ શકતો નથી. ખુઝુર્ગ અને મોટો છે તું. (તીરમીઝી)

ફાયદો—બીજી હદીસથી આ દુઆ પણ સાખીત છે:—અલ્લા હુમ્મા ઇન્ના નસતઇનોકા વ નસતહદેયોકા વ નસતગંફરોકા વ નતુબો એલયકા વ તુઅમેનોએકા વ તુસ્ની અલ્લયકલખેર વ નશકોરોકા વલાનક ફારોકા વ નખલઓ વગતરોકા મન્યફ જોરોકા અલ્લા હુમ્મા ઇયાકા નઅમોદો વ લકા નોસલ્લી વ નસખોદો વ એલયકા નસઆ વ નહકેદો વ નરજુ રહમતકા. વ નખશા અઝાબકા ઇન્ના અઝાબકા ખીલ કુફારે મુલહક. તરજુમો (ઓ અલ્લાહ અમો તારી મદદ માંગીએ છીએ અને તારી હીદાયત માંગીએ છીએ,

અને અમારા ગુનાહોની તારી મારી માંગીએ છીએ અને અમો તોપ્યા કરીએ છીએ અને તારા ઉપર ધિમાન લાવીએ છીએ અને તારી સારી તારીફ પ્યાન કરીએ છીએ અને તારો શુકર અદા કરીએ છીએ અને તારી ના શુકરી કરતા નથી, અને જે તારી ના શુકરી અને ના ફરમાની કરે છે તેને છોડી દઈએ છીએ. ઓ અલ્લાહ. અમો તારીજ એઆદત કરીએ છીએ અને તારીજ નમાઝ પઢીએ છીએ અને તનેજ સીજદો કરીએ છીએ. અને તારા તરફ દોડીએ છીએ અને તારી બંદગી માટે તૈયાર રહીએ છીએ, અને તારી રહમતના ઉમેદવાર છીએ અને તારા અઝાબથી ડરે છીએ, બેશક તારો અઝાબ કફિરો પર નાઝીલ થવાનો છે.) કેટલાક વિદ્વાન આલેમોનો મત છે કે સદરદુ બને દુઆઓ વીતરમાં પઢવી બેહતર અને અફઝલ છે.

(૨૯) હઝરત અબુદુલ્લા ખીન ઓમર (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જમાઅતથી અદા કરેલી નમાઝ એકલા નમાઝ પઢવા કરતાં સત્તાવીસ ગણી વધુ ફઝીલત રાખે છે. (ખુખારી શરીફ.)

(૩૦) હઝરત માલેક ખીન હોવયરસ (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જ્યારે નમાઝનું વખત થાય ત્યારે તમારામાંથી કોઈએ અઝાન કહેવી જોઈએ અને તમારામાં જે મોટો હોય તે ધિમામ બને (ખુખારી શરીફ.)

(૩૧) હઝરત અનસ ખીન માલેક (રદી.) થી રીવાયત છે કે જ્યારે નમાઝ ઉભી થઈ (તકબીર થતી વખતે) ત્યારે નખી સાહેબ હમો તરફ ફર્યા અને ફરમાવ્યું કે તમારી સંજ્ઞા બરાબર સીધી કરો (ખુખારી શરીફ.)

(૩૨) હઝરત અનસ ખીન માલેક (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે તમારી સંજ્ઞા બરાબર સીધી કરો કેમકે સંજ્ઞાનું સીધા કરવું નમાઝ કામીલ થવા માટે જરૂરી છે. (ખુખારી શરીફ.)

ફાયદો—ઉપલી બે હદીસોથી સફ સીધી કરવી અને મલીનેઉલ્લા રહેવાની તાકીદ સાબીત થાય છે. સંજ્ઞા સીધી નહિ હોવાથી નમાઝ મકરૂહ થાય છે. વળી બીજી હદીસમાં છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં તમારી સંજ્ઞા બરાબર સીધી હશે નહિ તો હકતઆલા તમારા દીલોમાં મતકેર પેદા કરશે. એથી સાબીત થાય છે કે મુસલમાનોએ સંજ્ઞા સીધી રાખવા માટે ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

(૩૩) હઝરત અબુહુરયરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું ધિમામ એટલા માટે નીમવામાં આવ્યા છે કે મુકતનીયો તેની તાબે દારી કરે, અને તેના વિરુદ્ધ કરે નહિ. જ્યારે તે રોકુઅ કરે ત્યારે તમો પણ

રોકુઅ કરો અને જ્યારે તે “સમે અલ્લાહો લેમન હમેદ” કહે ત્યારે તમો “રખ્ખના વ લકલ હમ્દ” કહો અને જ્યારે તે સીજદો કરે ત્યારે તમો પણ સીજદો કરો. (ખુખારી શરીફ.) ફાયદો—આ હદીસથી સાખીત થાય છે કે ઇમામની તાબેદારી વાજબ છે.

(૩૪) હઝરત અબુકત્તાદ (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જ્યારે હું નમાઝ માટે ઉભો થાઉં છું ત્યારે નમાઝને લાંખી કરવાનો ઇરાદો રાખું છું, પણ જ્યારે નાના અચ્ચાના રડવાનો અવાજ સાંભળું છું ત્યારે નમાઝ ટુંકી કરું છું એટલા માટે કે અચ્ચાની માંને બારે પડે નહિ. (ખુખારી શરીફ.)

(૩૫) હઝરત ઉમ્મે હખીયા (રદી) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે માણસ રાત દિવસમાં ૧૨ રકાત નમાઝ પઢા કરે તેને માટે જાનતમાં એક ઘર બનાવવામાં આવે છે. ઝોહોર પહેલાની ચાર રકાત અને ઝોહોર પછીની બે રકાત અને મગરેઅ બાદ બે રકાત, અને એશા બાદ બે રકાત અને સવારની નમાઝ પહેલા બે રકાત. (તીરમીઝી.)

(૩૬) હઝરત સલમાન ફારસી (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે માણસ જુમ્માના દિવસે ગુસલ કરે અને પાક સાફ થાય, પછી તેલ અથવા ખુશબો લગાડે અને જુમ્માની નમાઝ માટે જાય અને બે માણસો વચ્ચે જુદાઇ કરે નહિ (એટલા માણસને તેની જગ્યાથી ઉઠાડે નહિ) પછી નમાઝ પઢે જેટલી તેની કાસમતમાં લખાયલી હોય, અને જ્યારે ઇમામ ખુતબા માટે નીકળે ત્યારે ચુપ રહે તો તે જુમ્માથી બીજા જુમ્મા સુધીના તેના શુનાલ માફ થઇ જશે (ખુખારી શરીફ.)

ફાયદો—આ હદીસથી કેટલાક મસઅલા સાખીત થાય છે (૧) જુમ્માને દિવસે ગુસલ કરવું સુનત છે. (૨) જુમ્માને દિવસે તેલ અથવા ખુશબો (અતર) લગાડવું સુનત છે. (૩) જુમ્માના દિવસે એટલા માણસને તેની જગ્યાથી ઉઠાડવું મકરહ છે. (૪) ઇમામ ખુતબા માટે નીકળે ત્યારે ચુપ રહેવું જોઇએ.

(૩૭) હઝરત અબુ હોરૈયરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જ્યારે જુમ્માનો દિવસ હોય છે ત્યારે ફરીસતાઓ મસીદના દરવાજા પર ઉભા રહે છે અને નંબરવારી આવનારનું નામ નોંધે છે. સર્વથી જલદી આવનારને ઉંટ ઝુખ્લ કરવાનો સવાબ મળે છે, પછી ગાય ઝુખ્લ કરવાનો, પછી ઘેટું ઝુખ્લ કરવાનો, પછી મરઘી ખેરાત કરવાનો, પછી બેંદા

ખેરાત કરવાનો સવામ મલે છે. જ્યારે ધમામ ખુતબા માટે નીકળે છે ત્યારે ફરીશતાઓ દફતર બંધ કરે છે અને ખુતબો સાંભળે છે. (ખુખારી શરીફ.)

ફાયદો — આ હદીસમાં જુમ્હાની નમાઝ માટે મરીદમાં જલદી જવાની ફજીલત પ્ચાન થઈ છે, અને આ વાત પણ સાખીત થાય છે કે જે માણસ ખુતબો શરૂ થયા પછી પહોંચશે તેનું નામ દફતરમાં લખાશે નહિ.

(૩૮) હઝરત અબુ હુરૈયરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે માણસ રમઝાનમાં રાતના ધમાન સાથે અને સવામ સમજીને ઝેખાદત કરશે તેના આગલા (સગીરા-નાના) ગુનાહો માફ થઈ જશે. (ખુખારી શરીફ.)

ફાયદો... આ હદીસથી તરાવીહની નમાઝની ફજીલત સાખીત થાય છે. *

(૩૯) હઝરત અનસ ખીન માલેક (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે જે કોઈ નમાઝ પઢવી ભુલી જાય તો જ્યારે યાદ આવે ત્યારે નમાઝ પઢી લે. (ખુખારી શરીફ.)

(૪૦) હઝરત સખરા (રદી.) થી રીવાયત છે કે નખી સાહેબે ફરમાવ્યું કે સાત વરસની ઉમરના બચ્ચાને નમાઝ શીખાડો અને દશ વરસની ઉમરના બચ્ચાને મારીને નમાઝ પઢાવો. (તીરમીઝી.)

જાણવું જોઈએ કે તરાવીહની નમાઝ સુનતે મોઅકકેદ્દ છે. અને તરાવીહની ૨૦ રકાત સલામા (રદી.) ના ધજમાથી સાખીત છે. જે કે નખી સાહેબથી તરાવીહની આઠ રકાત નકલ થઈ છે અને હઝરત ઈબ્ને અખ્યાસ (રદી.) થી એક રીવાયતમાં ૨૦ રકાત પણ નકલ થઈ છે, મગર હઝરત ઉમર (રદી.) એ પોતાની ખીલાફતના ઝમાનામાં ૨૦ રકાત પઢવાનો હુકમ કર્યો હતો, તેમ જમાઅત પણ કાયમ કીધી હતી અને જમાઅતના ધમામ હઝરત ઝોઅબ્બાખને કુઅય (રદી.) ને બનાવ્યા હતા, તે પછી સરવે સલામાનો એજ મુજબ અમલ હતો. વળી હઝરત ઉસ્માન ગની અને હઝરત અલી (રદી.)એ પોત પોતાની ખીલાફતના ઝમાનામાં એજ મુજબ બદોઅસ્ત કર્યો હતો. વીશે-પમાં નખી સાહેબનો ઈરશાદ છે કે “મારી અને મારા ખોલોફએ રાશેદીનની સુનતને તમારા માટે લાઝીમ પકડો અને તેને તમારા હાંતોથી મજબુત પકડી રાખો.” જેથી સીદ્ધ થાત છે કે હવે જે કોઈ તરાવીહની આઠ રકાત પઢશે તો ઉપલા ફરમાન મુજબ, સુનત વીરદ અમલ કરનાર કહેવાશે.

બેહુરેશી ઝવર—આ કિતાબ ઉર્દુમાં છપાઈ એવી લોકોખોગી થઈ કે અત્યાર સુધી ત્રણ લાખથી વધુ કોપી છપાઈ દરેકે દરેક શહેરમાં પહોંચી ચુકી છે મુળ કરતાં એ એ ખાસ ઓરતો માટે લખી હતી પણ સામાન્ય રીતે પુરુષોને પણ ઓછો લાભ કરતા ન હતી જેથી દરેકે-એની કદર કરી. આ કિતાબ દીન ખસ્ત્રામ શીખવવામાં લાગવાય છે. એના દશે દશ ભાગનો વાંચનાર નાનો સરખો મોલવી થઈ જાય છે. અને દીનના જરૂરી મસઅલા જાણવા માટે બીજી કોઈ કિતાબની જરૂરત રહેતી નથી.

ભાગ ૧ લો. એમાં સુન્નત જમાઅતના અકીદાઓ, કેટલીક નસીહતો તુઝ, યુસલ, તયમ્મુમના મસલા ધણીજ વિસ્તારથી જ્યાન થયા છે. કીંમત આના ૬

ભાગ ૨ જો. એમાં હેઝ, નિકાસ તથા નમાઝના મસલાઓ ધણા વિસ્તારથી લખાયા છે. કીંમત આના ૬

ભાગ ૩ જો. એમાં રોઝા, ઝકાત, સદકાએ શીત, કુરઆની, કસમ, કસમનો કફફારો, વકફ વગેરે ધણા વિષયોના ધણા મસઅલાઓ જ્યાન થયા છે. કીં. આના ૬

ભાગ ૪ થો. એમાં નિકાહ, તલાક, ઇદત, નફકો, સોગ, ગમ્મ્યાં પાલવાના હક, ધણી ધણીયાણીમાં બનાવ થવાના કાયદા, કુરઆન શરીફ સહી પઢવાના કાયદા વિગેરે ધણા વિસ્તારથી જ્યાન થયા છે કીં. આના ૬

ભાગ ૫ મો. એમાં વેચાણ, કેરાયા, વકીલ બનાવવું, બખ્ષીશ કરવું વગેરે મઆમલાતના મસલા ધણી ખુબીની સાથે જ્યાન થયા છે કીં. આના ૬

ભાગ ૬ ઠો. એમાં ચાલુ ઝમાનાની કેટલીક ખોટી રસમોનાં ખાતલ થવાનું અથવા તેની ખસ્ત્રાહ કરવાનું જ્યાન થયું છે કે જેની માફક અમલ કરવાથી દીની અને દુન્યવી હઝારો ફાયદા છે. કીં. આના ૬

ભાગ ૭ મો. એમાં ઇસ્લાહે ખાતિન, પીરી મૂરીદી, કેયામત જનંત, જહનમ વગેરે વિષયો સારી રીતે જ્યાન થયા છે. કીં. આ. ૬

ભાગ ૮ મો. એમાં એકસા નેક બીબીઓની હિકાયતો અને તેથી નીકળતાં સાર, ખુદકે મોહંમદી, દુકમાં હઝરત (સ.)નું જીવન ચરિત્ર વગેરે વિષયો અગ્નયબ તરહથી જ્યાન થયા છે. કીં. આના ૬

ભાગ ૯ મો. એમાં કેટલીક બીમારીના રહેલ ઇલાજો તેમ અગ્ન્યાઓને કેવી રીતે ઉછેરવા તેનું ધણા વિસ્તારથી જ્યાન થયું છે. કીં. આના ૮

ભાગ ૧૦ મો. એમાં ગુજરાન વિષેના કેટલાક જરૂરી વિષયોનું વર્ણન થયું છે તેમજ હિસાબ કિતાબ તથા ટપાલ ખાતાના કાયદાઓ લખ્યા છે. કીંમત આના ૬—આ દશે ભાગ સામટા લેનારને રૂ. ૩-૮-૦ માં મળશે.

મળવાનું ઠેકાણું—કુતુબ ખાનએ સાહેકીયહ રાંદેર.

